

DOI: 10.7251/GFP1707028M

UDC: 343.231(497.6RS)(497.6)

Originalni naučni rad*Datum prijema rada:*
5. april 2017.*Datum prihvatanja rada:*
26. jun 2017.

Zaštitne mjere u prekršajnom zakonodavstvu Republike Srpske i Bosne i Hercegovine

Rezime: Zaštitne mjere (u krivičnom pravu mjere bezbjednosti) predstavljaju posebnu kategoriju prekršajnih sankcija kojima se otklanjaju okolnosti ili stanja usljed kojih bi učinilac prekršaja mogao da nastavi i ubuduće da čini prekršaje. Ova naročita, specijalno-preventivna svrha zaštitnih mjera, ostvaruje se otklanjanjem stanja (prevashodno psihičkih, kao što je, na primjer, zavisnost od alkohola ili droga) ili uslova (prije svega objektivnih, na primjer, prisustvo određenoj sportskoj priredbi) koji pogoduju činjenju prekršaja.

Zakonom o prekršajima Republike Srpske iz 2014. godine predviđene su sljedeće zaštitne mjere, i to: 1. oduzimanje predmeta, 2. zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti, 3. zabrana upravljanja motornim vozilom, 4. obavezno liječenje zavisnika od alkohola i psihoaktivnih supstanci, 5. obavezno psihijatrijsko liječenje, 6. zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama i 7. zabrana držanja i oduzimanje životinja.

Pored pobrojanih zaštitnih mjera, pojedinim zakonima koji propisuju prekršaje mogu se odrediti i dodatne, odnosno i neke druge vrste zaštitnih mjera. Upravo o zaštitnim mjerama biće riječi u ovom referatu.

Ključne riječi: prekršaji, prekršajne sankcije, zaštitne mjere, Republika Srpska.

*Prof. dr***Ljubinko Mitrović**

Ombudsmen za ljudska prava Bosne i Hercegovine i redovni profesor Fakulteta pravnih nauka Panevropskog Univerziteta APEIRON u Banjoj Luci
ljubinko.n.mitrovic@apeiron-edu.eu
ljubinko58@gmail.com

*Mr***Jelena Kuprešanin**

UNICEF Konsultant u Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske;
jelenakupresanin@yahoo.com

UVOD

U sistemu kaznenih (krivičnih i prekršajnih) sankcija svake savremene zemlje mjere bezbjednosti ili zaštitne mjere zauzimaju uvijek posebno mjesto. Zašto je to tako? Odgovor je lako naći ako se ima u vidu njihov pojam, odnosno činjenica da zaštitne mjere predstavljaju posebnu kategoriju prekršajnih sankcija kojima se otklanjaju određene okolnosti ili stanja usljed kojih bi učinilac prekršaja mogao da nastavi i ubuduće da čini prekršaje. Dakle, iz ove definicije sasvim je jasno i šta su to zaštitne mjere, ali i njihova naročita, tzv. specijalno-preventivna svrha. Svrha je, dakle zaštitnih mjera da se njihovom primjenom otklone stanja (prevashodno ona psihička, kao što je, na primjer, zavisnost od alkohola ili drugih opijata) ili uslovi (prije svega oni objektivni, na primjer, prisustvo određenoj sportskoj priredbi) koji pogoduju činjenju, odnosno ostvarenju prekršajnog djela.

Posljednjim Zakonom o prekršajima Republike Srpske iz 2014. godine¹ predviđene su sljedeće zaštitne mjere, i to: 1. oduzimanje predmeta, 2. zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti, 3. zabrana upravljanja motornim vozilom, 4. obavezno liječenje zavisnika od alkohola i psihoaktivnih supstanci, 5. obavezno psihijatrijsko liječenje, 6. zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama i 7. zabrana držanja i oduzimanje životinja.

Uz pobrojane, pojedinim zakonima koji propisuju prekršaje mogu se određivati i dodatne, odnosno i neke druge zaštitne mjere. Tako je primjera radi, u odredbi člana 23 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici² propisano nekoliko dodatnih zaštitnih mjera, i to: udaljenje iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora, zabrana približavanja žrtvi nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici, zabrana uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici, obavezan psihosocijalni tretman i obavezno liječenje od zavisnosti.

S druge strane, Zakonom o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine³ iz 2014. godine predviđene su sljedeće zaštitne mjere, i to: 1. oduzimanje predmeta, 2. zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti, 3. potpuna ili djelomična zabrana upravljanja motornim vozilom, 4. liječenje od ovisnosti i 5. zabrana pristupa oštećeniku, objektima ili mjestu izvršenja prekršaja. Skoro identično stanje je i u preostala dva prekršajna zakona u Bosni i Hercegovini. Naime, u Zakonu o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine⁴ i Zakonu o prekršajima u Bosni i Hercegovini⁵ propisane su sljedeće zaštitne mjere, i to: 1. oduzimanje predmeta, 2. zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti, 3. potpuna ili djelimična zabrana upravljanja motornim vozilom i 4. vanbolničko liječenje od zavisnosti.

Zaštitne mjere se propisivati isključivo zakonom, što nije slučaj sa ostalim prekršajnim sankcijama, odnosno prije svih novčanom kaznom.

U odnosu na kazne (novčanu i kaznu zatvora) zaštitne mjere se, odlikuju i posebnom svrhom koja se odnosi na njihovu primjenu: naime, one treba da otklone određene uzroke, odnosno određena stanja koja su pogodovala ili koja omogućavaju ili poticajno djeluju⁶ na učinjenje prekršaja i koja bi i ubuduće mogla uticati na učinioca da čini prekršajna djela. S druge strane, nadležni sud može rješenjem o prekršaju prema okrivljenom primijeniti (a ne izreći, jer se zaštitne mjere ne izriču kao kazne nego primjenjuju) jednu ili više zaštitnih mjera, svakako uz ispunjenje zakonskih uslova za njihovo primjenjivanje.

Zaštitne mjere su suplementarnog, odnosno dopunskog karaktera što opet znači da se one, u pravilu, primjenjuju uz kazne (najčeće uz novčanu kaznu), ukor, uslovnu osudu ili vaspitne mjere. No, samo izuzetno, zaštitne mjere se mogu primijeniti i samostalno, pod uslovom da je takva mogućnost propisana zakonom (primjera radi, Zakonom o pre-

¹ Službeni glasnik Republike Srpske, br. 63/2014 i 110/2016.

² Službeni glasnik Republike Srpske, br. 102/2012; 108/2013 i 82/2015.

³ Službene novine Federacije BiH, broj 63/2014.

⁴ Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, br.24/2007; 11/2012 i 6/2012.

⁵ Službeni glasnik BiH, br. 41/2007; 18/2012; 36/2014 i 81/2015.

⁶ Milivojević-Antoliš, L., *Prekršajno pravo i materijalnopravne odredbe prekršajnog zakona* (Narodne novine, 107/07), Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Hrvatske, Policijska akademija, Zagreb, 2012, str. 69.

kršajima Republike Srpske iz 2014. godine predviđeno je da se zaštitna mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja može prema neuračunljivom učiniocu prekršaja primijeniti i samostalno).

Trajanje zaštitne mjere u konkretnoj situaciji određuje nadležni sud, imajući pri tome u vidu najkraći vremenski period koji je potreban da se okrivljeni učinilac prekršaja spriječi da učini sličan prekršaj. Osim toga, sud prilikom primjene određene zaštitne mjere uzima u obzir sve bitne okolnosti konkretnog slučaja, od kojih su, primjera radi, u prekršajnom zakonu navedene: težina prekršaja i njegove posljedice, stepen krivice okrivljenog, ranija osuđivanost okrivljenog (koja se utvrđuje na osnovu uvida u prekršajnu evidenciju), finansijska situacija okrivljenog, kao i okolnost da li je okrivljeni nakon izvršenja prekršaja iskazao kajanje.

Zaštitne mjere, i to samo neke od njih, a ne sve, uz sud, pod određenim uslovima mogu primjenjivati i ovlašćeni organi (policija, inspekcija, komunalna policija...). S obzirom na to, a za razliku od suda, ovlašćeni organ može izdati prekršajni nalog okrivljenom učiniocu prekršaja i prema njemu primijeniti samo jednu zaštitnu mjeru, i to "u najkraćem predviđenom trajanju" (ovdje se svakako radi o tzv. vremenskim zaštitnim mjerama, i to zabrane upravljanja motornim vozilom - u trajanju od 30 dana, odnosno zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama - u trajanju od godinu dana), kao i zaštitnu mjeru oduzimanja predmeta. Naravno, u svim slučajevima primjene ove druge zaštitne mjere, odnosno oduzimanja predmeta, a zahvaljujući zakonskom ovlašćenju na primjenu zaštitne mjere oduzimanja predmeta, ovlašćeni organ koji izdaje prekršajni nalog, poput suda koji donosi rješenje o prekršaju određuje, u skladu sa posebnim propisima, da li će se oduzeti predmeti uništiti, prodati ili predati odgovarajućem ovlašćenom organu. U svakom slučaju, sredstva ostvarena prodajom oduzetih predmeta pripadaju odgovarajućem budžetu.

Zakonom je propisan i postupak izvršenja primijenjenih zaštitnih mjera. Tako, nakon pravnosnažnosti i izvršnosti rješenja o prekršaju u kojem je određena konkretna zaštitna mjera, nadležni sud rješenje o prekršaju sa klauzulom pravnosnažnosti i izvršnosti dostavlja nadležnom organu za izvršenje konkretne zaštitne mjere (svakako radi izvršenja zaštitne mjere; primjera radi, rješenje o prekršaju u kojem je kažnjenom određena zaštitna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom sud će dostaviti nadležnom organu unutrašnjih poslova kako bi ovaj organ izvršio konkretnu zaštitnu mjeru - oduzimanjem i deponovanjem vozačke dozvole učinioca prekršaja kome je zabrana određena kod nadležnog organa unutrašnjih poslova⁷), a pod uslovom da sud nije ovlašćen da izvrši navedenu zaštitnu mjeru.

Prema zakonu, organ nadležan za izvršenje konkretne zaštitne mjere ima još jednu važnu obavezu: naime, on je dužan da zaštitnu mjeru određenu rješenjem o prekršaju evidentira u Registar novčanih kazni i zaštitnih mjera, te obavijesti nadležni sud koji je zaštitnu mjeru odredio o tome da li je konkretna zaštitna mjera izvršena i ukoliko nije, upozna sud i obrazloži zašto zaštitna mjera nije izvršena.

⁷ Mitrović, Lj. – Forca, S.: *Izvršenje prekršajnih sankcija*, Časopis za pravnu teoriju i praksu: Pravo i pravda, Udruženje sudija u Federaciji Bosne i Hercegovine, Godina XI, broj 1, Sarajevo, 2012. godine.

Zakonom kojim se propisuju, određuje se i primjena ove vrste prekršajnih sankcija, odnosno njihovo obavezno (obligatorno) ili fakultativno određivanje u konkretnom slučaju. Naime, ukoliko je propisano obavezno određivanje zaštitne mjere za određeni prekršaj, ona se mora u svakom konkretnom slučaju i primijeniti uz kaznu. Tako je, na primjer, predviđeno obavezno izricanje zaštitne mjere oduzimanja oružja, municije ili snajpera u slučajevima neprijavlivanja nadležnom organu nađenog oružja (član 35 stav 1 Zakona o oružju i municiji). Fakultativno propisane zaštitne mjere mogu se izreći uz kaznu, ukoliko sud ocijeni da bi to u konkretnom slučaju bilo potrebno (na primjer, zaštitna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom za pojedine, lakše saobraćajne prekršaje, s tim da je za teže saobraćajne prekršaje predviđeno obavezno izricanje navedene zaštitne mjere).

Interesantno rješenje zakonodavac je predvidio i u odredbi člana 59 stav 3 Zakona o prekršajima Republike Srpske prema kojoj se zaštitne mjere oduzimanja predmeta, obaveznog psihijatrijskog liječenja i obaveznog liječenja zavisnika od alkohola i psihoaktivnih supstanci, mogu izreći pod uslovima propisanim Zakonom o prekršajima Republike Srpske i kada nisu predviđene propisom kojim je određen prekršaj (radi se o diskrecionom pravu suda da, po potrebi, u konkretnoj situaciji izrekne neku od navedenih zaštitnih mjera premda to nije predviđeno propisom kojim je određen prekršaj).

Za razliku od drugih zaštitnih mjera koje se mogu primijeniti prema svim prekršajno odgovornim fizičkim licima, zaštitna mjera zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti ne može se primijeniti prema maloljetnom licu.

ODUZIMANJE PREDMETA

U svim prekršajnim (ali i krivičnim) zakonima u Bosni i Hercegovini predviđena je ova zaštitna mjera. Njenom primjenom oduzimaju se radi njihovog uništenja ili u korist države predmeti koji su upotrijebljeni ili su bili namijenjeni za izvršenje prekršaja (*instrumenta sceleris*), odnosno predmeti koji su nastali izvršenjem prekršaja (*producta sceleris*), svakako uz poštovanje opšteg pravila koje glasi: navedeni predmeti mogu se oduzeti samo pod uslovom da su svojina okrivljenog lica. No, od ovog opšteg pravila, zakonodavac predviđa i jedan izuzetak kada je dozvoljeno oduzimati i predmete koji nisu svojina okrivljenog, ukoliko postoje zakonom propisani razlozi za to, a ti razlozi su sljedeći: kada to zahtijevaju interesi opšte bezbjednosti; ukoliko postoji potreba čuvanja života i zdravlja ljudi; ako to zahtijeva bezbjednost robnog prometa; ukoliko to zahtijevaju razlozi javnog morala ili u onim situacijama kada postoji neki drugi razlog predviđen zakonom. Ovdje treba naglasiti da se oduzimanjem predmeta ne dira u pravo trećeg lica na naknadu štete od okrivljenog lica. Dakle, u slučaju da u prekršajnom postupku nadležni sud odredi zaštitnu mjeru oduzimanja predmeta čiji vlasnik nije učinilac prekršaja, stvarni vlasnik predmeta koji je oduzet ima pravo tražiti naknadu štete od učinioca prekršaja. Zaštitna mjera pod nazivom oduzimanje predmeta, po pravilu, određuje se rješenjem o prekršaju, najčešće uz kaznu (novčanu kaznu ili kaznu zatvora), s tim da se ona može odrediti i uz uslovnu osudu, ukor ili vaspitnu mjeru (suplementarni karakter ove mjere). Od prednjeg pravila postoji i jedan izuzetak: naime, ukoliko to zahtijevaju interesi opšte bezbjednosti ili razlozi morala, kao i u drugim slučajevima koji su određeni posebnim zakonom, zaštitnu mjeru oduzimanja predmeta sud može odrediti i u onim situacijama kada

okrivljenog ne oglasi odgovornim za prekršaj (dakle, kada sud ne donese rješenje kojim se okrivljeni oglašava odgovornim). U ovakvim situacijama zaštitna mjera oduzimanja predmeta određuje se kao samostalna prekršajna sankcija, s tim da nadležni sud i u ovom slučaju donosi posebno rješenje na koje okrivljeni ima pravo žalbe u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Onaj ko primjenjuje u prekršajnom postupku ovu zaštitnu mjeru (a to može biti nadležni sud koji je donio rješenje o prekršaju kojim je okrivljeni kažnjen, odnosno ovlašćeni organ koji je izdao prekršajni nalog u kojima je određeno oduzimanje predmeta) određiće, a u skladu sa posebnim propisima, na koji će se način postupiti sa prethodno oduzetim predmetima (primjera radi, uništenje, prodaja ili predaja odgovarajućem ovlašćenom organu), s tim da novčana sredstva ostvarena prodajom oduzetih predmeta pripadaju odgovarajućem budžetu (budžetu Republike Srpske, Bosne i Hercegovine, odnosno budžetima jedinica lokalne samouprave). Primjena zaštitne mjere oduzimanja predmeta u prekršajnom postupku je, u pravilu, fakultativna, s tim da se posebnim zakonom kojim se određuje prekršaj (i za njega ova zaštitna mjera) može predvidjeti i njeno obavezno određivanje (tako je odredbom člana 35 stav 1 Zakona o oružju i municiji predviđena obavezna primjena zaštitne mjere oduzimanja oružja, municije ili snajpera u slučajevima neprijavljiivanja nadležnom organu nađenog oružja).

Ako okrivljeno fizičko ili pravno lice uništi ili otuđi predmete prekršajnog djela prije ili u toku prekršajnog postupka ili se predmeti prekršaja ne mogu obezbijediti u prekršajnom postupku, odnosno ako se predmeti prekršaja ne mogu pronaći (smatra se da predmeti prekršaja nisu pronađeni ukoliko se iz bilo kojeg razloga ne mogu oduzeti), sud okrivljenom licu na prijedlog ovlašćenog podnosioca zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka može odrediti mjeru naplate njihove novčane protivrijednosti.

Ovu zaštitnu mjeru treba razlikovati od oduzimanja predmeta kao dokaza u prekršajnom postupku (*corpora delicti*), ili od oduzimanja predmeta radi obezbjeđenja eventualnog potraživanja (na primjer, radi naknade štete). Primjera radi, kao dokaz u prekršajnom postupku oduzima se tuđa lična karta sa kojom je izvršen prekršaj čija se radnja sastoji u "korišćenju lične karte drugog lica s ciljem pribavljanja bilo kakve koristi ili prava", a prethodno oduzimanje drveta od okrivljenog koji je posjekao određenu količinu drveta u državnoj šumi ima funkciju obezbjeđenja kasnijeg odštetnog zahtjeva oštećeneog preduzeća koje se bavi eksploatacijom šuma.

ZABRANA VRŠENJA POZIVA, DJELATNOSTI ILI DUŽNOSTI

U sistemu zaštitnih mjera u Republici Srpskoj (a i u ostala tri prekršajna zakona u Bosni i Hercegovini) predviđene su i četiri vrste zaštitnih mjera, tzv. zabrana, od kojih je zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti prva od njih. Ova zaštitna mjera koju određuje isključivo nadležni sud rješenjem o prekršaju sastoji se u privremenoj zabrani vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti okrivljenom fizičkom ili pravnom licu, a za vremenski period do šest mjeseci.

Zaštitna mjera zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti može se (a ne mora,

iz čega proizilazi njena fakultativnost) primijeniti prema onom učiniocu prekršajnog djela koji je fizičko lice pod sljedećim, kumulativno postavljenim uslovima, i to: 1) da je učinilac prekršaja obavljajući konkretni poziv, djelatnost ili dužnost izvršio određeni prekršaj i 2) ukoliko sud tokom prekršajnog postupka ustanovi (stekne utisak) da bi dopuštanje, odnosno omogućavanje okrivljenom fizičkom licu da i dalje obavlja navedeni poziv, djelatnost ili dužnost moglo dovesti do izvršenja novog prekršaja u budućnosti.

Prema slovu zakonu, zaštitna mjera zabrane vršenja određene djelatnosti može se primijeniti i prema okrivljenom pravnom licu. Tako se ova mjera određena od strane suda prema okrivljenom pravnom licu sastoji u privremenoj zabrani vršenja određene djelatnosti tog pravnog lica, odnosno zatvaranju poslovnih prostorija ili nekim drugim ograničenjima u vršenju poslovne djelatnosti okrivljenog pravnog lica. No, i ovako određena zaštitna mjera zabrane takođe može trajati do šest mjeseci. Sud prilikom donošenja odluke o njenoj primjeni mora voditi računa o samo jednom uslovu: naime, svrha njene primjene jeste da se na ovaj način sprečava pravno lice u budućem činjenju prekršaja.

Zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti teče od dana pravnosnažnosti rješenja o prekršaju.

ZABRANA UPRAVLJANJA MOTORNIM VOZILOM

U našoj svakodnevnoj praksi najčešća zaštitna mjera zabrane odnosi se na zabranu učiniocu prekršaja da upravlja motornim vozilom. Ovu zaštitnu mjeru u Bosni i Hercegovini primjenjuju sudovi, ali i ovlašćeni organi (policija) što izaziva značajne polemike, pa i neslaganja dijela stručne javnosti. Inače, ovi organi mogu određivati navedenu zaštitnu mjeru učiniocu prekršaja isključivo za prekršaje izvršene u saobraćaju.

U čemu se sastoji ova mjera? Zaštitna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom se sastoji u privremenoj (na određeno vrijeme, a ne trajno kao što je to slučaj u nekim zakonodavstvima, i što možda ima i svog opravdanja, pogotovo za slučajeve povratništva i teškog ugrožavanja bezbjednosti saobraćaja) i potpunoj zabrani upravljanja motornim vozilom (potpunost podrazumijeva nemogućnost okrivljenog, odnosno kažnjenog da određeno vrijeme upravlja motornim vozilom određene ili svih kategorija). Privremenost ove zabrane, dakle podrazumijeva da se njeno trajanje opredjeljuje na vrijeme određeno rješenjem o prekršaju koje donosi sud, odnosno na vrijeme određeno izdatim prekršajnim nalogom. Inače, trajanje zaštitne mjere zabrane upravljanja motornim vozilom određuje sud za konkretan prekršaj, a u okvirima koji su zakonom određeni, odnosno u trajanju od najmanje 30 dana do jedne godine. S druge strane, ovlašćeni organ ukoliko se odluči da primijeni ovu zaštitnu mjeru, on je određuje u trajanju od 30 dana (ne može odrediti ni duže ni kraće njeno trajanje).

Ukoliko se odluče u pogledu primjene ove zaštitne mjere, sud, odnosno ovlašćeni organ mogu rješenjem o prekršaju, odnosno izdatim prekršajnim nalogom vozaču motornog vozila odrediti: a) zabranu upravljanja svim kategorijama motornih vozila ili b) zabranu upravljanja određenom vrstom ili određenom kategorijom motornih vozila (primjera radi, zabranu upravljanja motornim vozilom "B" kategorije, svakako uz mogućnost da navedeni

vozač upravlja motornim vozilom "C" ili "D" kategorije), ali i u jednom i u drugom slučaju, u trajanju od 30 dana do jedne godine⁸.

Osim što se u Zakonu o prekršajima Republike Srpske navodi da se zaštitna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom određuje kao sankcija za prekršaj počinjen u saobraćaju, podrazumijeva se da će sud primijeniti zabranu upravljanja motornim vozilom ukoliko okolnosti pod kojima je prekršajno djelo izvršeno ili ranije kršenje saobraćajnih propisa od strane učinioца prekršaja ukazuju na to da postoji opasnost da će on upravljajući motornim vozilom ponovo izvršiti prekršaj. Isto tako, prilikom odlučivanja o zaštitnoj mjeri, sud, odnosno ovlašćeni organ imaće u vidu i činjenicu da li je učinilac prekršaja po zanimanju vozač motornog vozila, kao i koju kategoriju vozačke dozvole posjeduje.

Za izvršenje ove zaštitne mjere (ali i mjere bezbjednosti pod nazivom zabrana upravljanja motornim vozilom koju primjenjuje sud u krivičnom postupku, a čije trajanje može da se kreće u rasponu od najmanje tri mjeseca do pet godina računajući od dana pravno-snažnosti odluke o njenom određivanju) nadležan je onaj organ koji vozača, odnosno vozača-instruktora kojima je određena neka od ovih mjera vodi u evidenciji vozača u skladu sa Zakonom o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini⁹. Dakle, za slučaj određivanja neke od ovih mjera zabrane, nadležni organ vrši oduzimanje i deponovanje vozačke dozvole, za ono vrijeme dok zabrana upravljanja motornim vozilom traje. U Republici Srpskoj, trajanje zaštitne mjere zabrane upravljanja motornim vozilom računa se od dana deponovanja vozačke dozvole kod nadležne organizacione jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske. U slučaju da se vozač, nakon prijema poziva da dostavi vozačku dozvolu radi izvršenja zaštitne mjere zabrane upravljanja motornim vozilom, ne odazove pozivu, nadležni organ donijeće zaključak o prinudnom oduzimanju vozačke dozvole.

Ova zaštitna mjera najčešće se primjenjuje prema učinioцима prekršaja koji su upravljali motornim vozilom u drumskom saobraćaju. Međutim, zaštitnu mjeru identičnog sadržaja i karaktera primijenije sud i kada zabranjuje upravljanje plovnicima u vodenom saobraćaju ili letjelicama u vazdušnom saobraćaju¹⁰.

Kao posljedicu dodijeljenih kaznenih poena zbog izvršenih saobraćajnih prekršaja, u skladu sa Zakonom o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini, sud može učinioци prekršaja izreći zaštitnu mjeru zabrane upravljanja motornim

⁸ Okolnost da je okrivljeni vozač po zanimanju može se cijjeniti kao olakšavajuća u smislu izricanja zaštitne mjere zabrane upravljanja motornim vozilima. To iz razloga jer je okrivljeni profesionalni vozač, koji na temelju svog zanimanja stiče prihode za život, pa bi izricanje zaštitne mjere zabrane upravljanja motornim vozilima B kategorije lišilo okrivljenog mogućnosti obavljanja svog posla i sticanja sredstava za život, što svakako nije smisao navedene zaštitne mjere (vidjeti: rješenje Okružnog suda u Banjoj Luci, broj: Pžp-1018/08 od 12. decembra 2008. godine).

⁹ Izvršenje ove zaštitne mjere, odnosno deponovanje vozačke dozvole radi njenog izvršenja vrši se u skladu sa odredbama Pravilnika o vozačkoj dozvoli (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 13/2007).

¹⁰ Zabrana upravljanja motornim vozilom može se izreći i vozaču motornog vozila u vodenom saobraćaju (Vrhovni sud Srbije, Kž. 154/87 od 17. aprila 1987. godine).

vozilom. Pri tome, sud, odnosno ovlašćeni organ ne mogu promijeniti broj kaznenih poena koji se zaračunavaju automatski kao rezultat odgovornosti za prekršaj u skladu sa Zakonom o bezbjednosti saobraćaja na putevima Republike Srpske¹¹ i Zakonom o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini¹².

OBAVEZNO LIJEČENJE ZAVISNIKA OD ALKOHOLA I PSIHOAKTIVNIH SUPSTANCI

Ova zaštitna mjera pripada grupi tzv. kurativnih ili medicinskih zaštitnih mjera. Prema zakonodavcu, ona se može (u zakonskom tekstu se kaže može, a naziv mjere je obavezno liječenje što nas dovodi u dilemu oko obaveznosti primjene ove mjere) primijeniti prema fizičkom licu, učiniocu prekršaja uz kumulativno ispunjenje tri posebna uslova, i to: a) učinilac prekršaja mora biti zavisnik od alkohola ili psihoaktivnih supstanci, b) da se radi o fizičkom licu koje je izvršilo prekršaj usljed zavisnosti od "stalne" upotrebe alkohola ili psihoaktivnih supstanci (dakle, da je prekršaj učinjen usljed zavisnosti od stalne upotrebe pijata, odnosno da postoji kauzalitet između izvršenog prekršaja i zavisnosti) i v) da se radi o učiniocu prekršaja kod koga postoji opasnost da će usljed navedene zavisnosti i dalje da čini prekršaje. Sud tokom postupka ima obavezu da utvrdi ispunjenje navedenih uslova, a to opet podrazumijeva njegovu obavezu da utvrdi stanje okrivljenog fizičkog lica koje je učinilo prekršaj, odnosno njegovu zavisnost od alkohola ili psihoaktivnih supstanci koje je on duže vrijeme i kontinuirano upotrebljavao, pa je usljed takve zavisnosti učinio prekršaj.

S druge strane, potrebu za liječenjem učinioca prekršaja od zavisnosti, sud procjenjuje prije nego što uopšte odredi ovu zaštitnu mjeru, svakako imajući pri tome u vidu pribavljeno mišljenje vještaka, odnosno nadležne zdravstvene organizacije. Nakon toga, i u slučaju da se opredijeli na primjenu ove zaštitne mjere, sud će učiniocu prekršaja, rješenjem o prekršaju naložiti obavezno liječenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ili drugoj specijalizovanoj ustanovi (rješenjem će odrediti i ustanovu u kojoj će se mjera izvršiti). Međutim, ukoliko učinilac prekršaja bez opravdanih razloga odbije liječenje koje mu je rješenjem o prekršaju odredio sud, zaštitna mjera će se izvršiti prinudnim putem.

Liječenje zavisnika, učinioca prekršaja može trajati tokom određenog perioda (naime, vrijeme liječenja, odnosno trajanje ove zaštitne mjere određuje se u rješenju o prekršaju), ili sve dok zdravstvena organizacija ne ustanovi da ne postoji potreba za daljim liječenjem učinioca prekršaja. Zakonodavac ipak, određuje i maksimalno trajanje ove zaštitne mjere, te shodno tome zaštitna mjera obaveznog liječenja zavisnika od alkohola i psihoaktivnih supstanci ni u kom slučaju ne može trajati duže od jedne godine. No, izvršenje ove medicinske mjere će se obustaviti i prije isteka vremena određenog u rješenju o prekršaju, uz uslov da zdravstvena organizacija ustanovi da je liječenje završeno.

OBAVEZNO PSIHIJATRIJSKO LIJEČENJE

Ovu zaštitnu mjeru nije predviđalo naše ranije prekršajno zakonodavstvo. Obavezno psihijatrijsko liječenje¹³, uz već pomenuto obavezno liječenje zavisnika od alkohola i psihoaktivnih

¹¹ Službeni glasnik Republike Srpske, br. 63/2011.

¹² Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br.6/2006; 75/2006; 44/2007; 84/2009; 48/2010; 18/2013 i 8/2017.

¹³ Uz već postojeće četiri zaštitne mjere (predviđene po prvi put Zakonom o prekršajima Republike

supstanci predstavlja medicinsku, kurativnu zaštitnu mjeru, odnosno zaštitnu mjeru medicinskog karaktera, koja ima za cilj, između ostalog i psihijatrijsko liječenje učinioca prekršaja. Ova zaštitna mjera primjenjuje se, prije svega prema fizičkom licu, učiniocu prekršaja koji je u stanju neuračunljivosti učinio prekršaj, s tim da se može primijeniti i prema bitno smanjeno uračunljivom licu.

Prema zakonu, učiniocu prekršaja koji je u stanju neuračunljivosti učinio prekršajno djelo, sud će odrediti obavezno psihijatrijsko liječenje pod uslovom da u prekršajnom postupku utvrdi da postoji ozbiljna opasnost da učinilac ponovi prekršaj, s tim da je radi otklanjanja navedene opasnosti potrebno psihijatrijsko liječenje učinioca prekršaja. Sud će, dakle, obavezno odrediti ovu medicinsku zaštitnu mjeru ukoliko su kumulativno ispunjeni sljedeći uslovi za njenu primjenu, i to: 1) da je učinilac prekršaja učinio prekršaj u stanju neuračunljivosti, odnosno da je učinilac prekršaja u vrijeme izvršenja prekršaja bio neuračunljiv, 2) da sud utvrdi postojanje ozbiljne opasnosti od ponovnog činjavanja prekršaja i 3) da je psihijatrijsko liječenje učinioca prekršaja potrebno kako bi se otklonila učiniočeva opasnost od ponovnog činjavanja prekršaja. Treći uslov podrazumijeva uvjerenje suda da je za otklanjanje opasnog stanja učinioca prekršajnog djela potrebno liječenje njegovog učinioca. Odluku o tome sud donosi na osnovu stručnog mišljenja vještaka.

U svakom slučaju, sud je dužan da u svojoj konkretnoj sudskoj odluci kojom određuje ovu zaštitnu mjeru utvrdi postojanje svih navedenih uslova, s tim da treba istaći da je određivanje ove zaštitne mjere obavezno, naravno ukoliko su kumulativno ispunjeni svi pobrojani uslovi. Zaštitna mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja određuje se, u pravilu, uz kaznu, uslovnu osudu, ukor ili vaspitnu mjeru (ona je dakle, dopunska prekršajna sankcija), s tim da se ova medicinska zaštitna mjera može izreći neuračunljivom učiniocu prekršaja i samostalno. Cilj primjene ove kurativne zaštitne mjere jeste dvojake prirode i on podrazumijeva: 1) preduzimanje liječenja učinioca prekršaja s ciljem da se liječi njegova psihička poremećenost koja je i dovela do stanja neuračunljivosti učinioca prekršaja. Postojanje opasnosti učinioca od ponovnog činjavanja prekršaja i potrebu za liječenjem učinioca prekršaja u svakom konkretnom slučaju cijeni vještak psihijatar koji u svom nalazu i mišljenju mora dati ocjenu psihičkog stanja učinioca u vrijeme izvršenja prekršaja, prognozu njegovog budućeg ponašanja i procjenu potrebe za odgovarajućim liječenjem i 2) da se izolacijom učinioca prekršaja koje je neuračunljivo lice zaštiti društvo, odnosno društvena dobra i vrijednosti od daljeg činjavanja prekršaja. Zaštitnu mjeru obaveznog psihijatrijskog liječenja sud može izreći i u onim slučajevima kada, na osnovu nalaza i mišljenja vještaka, utvrdi da je učinilac prekršaj učinio u stanju bitno smanjene uračunljivosti, pod uslovom da postoji opasnost da bi uzroci takvog stanja mogli i ubuduće djelovati na učinioca prekršaja da učini novi prekršaj i ako mu je izrečena novčana kazna, uslovna osuda, ukor ili je učinilac prekršaja oslobođen od kazne.

U pogledu mjesta izvršenja ove zaštitne mjere, zakonodavac predviđa da se obavezno psihijatrijsko liječenje sprovodi van zdravstvene ustanove, s tim da se radi uspješnijeg lije-

Srpske iz 2006. godine), najnoviji Zakon o prekršajima Republike Srpske, u odredbama čl. 65, 66 i 67, a po uzoru na uporedno, prije svega prekršajno zakonodavstvo Republike Srbije, predviđa još tri nove zaštitne mjere, i to: 1. obavezno psihijatrijsko liječenje, 2. zabranu prisustvovanja određenim sportskim priredbama i 3. zabranu držanja i oduzimanje životinja.

čenja može odrediti da se povremeno liječenje sprovede i u zdravstvenoj ustanovi. U ovom drugom slučaju, neprekidno liječenje u zdravstvenoj ustanovi ne može trajati duže od 15 dana, s tim da može biti preduzeto najviše dva puta u toku jedne godine.

Kada je u pitanju trajanje ove zaštitne mjere, sud prilikom njenog izricanja ne određuje mjeru u određenom trajanju, već ona traje sve dok postoji potreba za liječenjem učinioca prekršaja, ali najduže do jedne godine. Ukoliko se učinilac prekršaja ne podvrgne psihijatrijskom liječenju van zdravstvene ustanove ili liječenje samovoljno napusti, sud može odrediti da se ova zaštitna mjera sprovede u zdravstvenoj ustanovi, svakako uz ispunjenje uslova predviđenih Zakonom o prekršajima Republike Srpske.

ZABRANA PRISUSTVOVANJA ODREĐENIM SPORTSKIM PRIREDBAMA

Nasilje na sportskim priredbama predstavlja ozbiljan problem ogromnog broja zemalja u svijetu. Slično stanje je i u Republici Srpskoj, odnosno Bosni i Hercegovini, u kojoj, sa normativno-pravnog aspekta posmatrano, postoji niz pravnih propisa kojima se nastoje spriječiti svi negativni efekti neprimjerenih, i često puta rušilačkih ponašanja na sportskim priredbama. Posebnu ulogu i zadatak svakako ima Zakon o sprečavanju nasilja na sportskim priredbama¹⁴ u kojem se, na jednom mjestu, detaljnije propisuju mjere za sprečavanje nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, mjere za obezbjeđenje zaštite gledalaca, igrača i drugih učesnika sportskih priredbi, prava i dužnosti organizatora sportskih priredbi, kao i ovlašćenja pojedinih organa i odgovornosti za one koji se ne pridržavaju zakona.

S druge strane, propisivanjem posebne zaštitne mjere koja nosi naziv zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama u Zakonu o prekršajima Republike Srpske iz 2014. godine zakonodavac u Republici Srpskoj je obezbijedio normativni okvir sankcionisanja svih onih učinilaca prekršaja koji se na različite načine, ali u svakom slučaju nasilno i nedolično ponašaju na sportskim priredbama.

Primjenom ove zaštitne mjere učiniocu prekršaja se postavljaju određene zabrane, odnosno ograničenja u njegovom ponašanju. Naime, zaštitna mjera zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama sastoji se u zabrani koju sud ili ovlašćeni organ izriču učiniocu prekršaja, fizičkom licu da prisustvuje određenim (ne svim) sportskim priredbama, a za određeni period¹⁵. U svakom slučaju, ova zaštitna mjera se primjenjuje radi

¹⁴ Zakonom o sprečavanju nasilja na sportskim priredbama (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 106/2015), predviđeno je novčano kažnjavanje fizičkog lica (novčanom kaznom od 600 do 1.500 KM ili kaznom zatvora od 30 do 60 dana), učesnika sportske priredbe za niz nedopuštenih ponašanja na sportskoj priredbi. Uz izrečenu novčanu kaznu, fizičkom licu može se odrediti i zaštitna mjera zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama u trajanju od godinu do dvije godine.

¹⁵ Krivičnim zakonom Republike Srbije, u odredbi člana 89b predviđena je mjera bezbjednosti zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama: Ova mjera je uvedena u krivično zakonodavstvo Republike Srbije kako bi se, ne samo strogim kaznama, pojačao efekat borbe društva u suzbijanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama ili na javnom skupu. Ovom mjerom bezbjednosti izrazito specijalnog karaktera sud može učiniocu krivičnog djela da izrekne zabranu prisustvovanja određenim sportskim priredbama kada je to neophodno radi

sprečavanja opasnosti koja potiče od određenog lica od ponavljanja prekršaja. I ova zaštitna mjera je suplementarnog (dopunskog) karaktera i izriče se, u pravilu, uz kaznu, uslovnu osudu, ukor ili vaspitnu mjeru.

Kada je u pitanju trajanje ove zaštitne mjere, sud, odnosno ovlašćeni organ ovu mjeru zabrane mogu odrediti u trajanju od najmanje jedne godine do tri godine, s tim da se vrijeme koje je učinilac prekršaja proveo na izdržavanju kazne zatvora ne uračunava u njeno trajanje. Kažnjenom fizičkom licu kome je pravnosnažnim rješenjem o prekršaju ili izvršnim prekršajnim nalogom određena mjera zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama, a koje postupi protivno zabrani prisustvovanja sportskoj priredbi (i ipak prisustvuje određenoj sportskoj priredbi), izreći će se prekršajna sankcija (novčana kazna i zaštitna mjera), u skladu sa Zakonom o sprečavanju nasilja na sportskim priredbama.

Primjena ove zaštitne mjere je, u pravilu, fakultativna (što znači da njena primjena zavisi od nahođenja suda, odnosno mišljenja ovlašćenog organa u konkretnom slučaju). Međutim, treba naglasiti da se posebnim zakonom (odnosno, prije svega Zakonom o sprečavanju nasilja na sportskim priredbama) kojim se propisuju prekršaji na sportskim priredbama može predvidjeti i obavezno određivanje (odnosno primjena) zaštitne mjere zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama.

ZABRANA DRŽANJA I ODUZIMANJE ŽIVOTINJA

Uvođenje ove zaštitne mjere u prekršajno zakonodavstvo Republike Srpske 2014. godine predstavlja važnu novinu. Naime, do donošenja posljednjeg Zakona o prekršajima Republike Srpske ovu mjeru u bilo kojem obliku nije predviđalo naše kazneno zakonodavstvo. Mjera zabrane držanja i oduzimanja životinja sadržinski posmatrana predstavlja kombinaciju dvije sljedeće zaštitne mjere zabrana, i to: a) zabranu držanja životinje ili više životinja i b) oduzimanje predmeta prekršaja, odnosno oduzimanje životinje ili životinja. Prvi oblik ove zaštitne mjere koji određuje sud uz faktičko oduzimanje određene životinje (ako učinilac prekršaja posjeduje životinju) ili samostalno podrazumijeva zabranu držanja jedne, više, odnosno svih vrsta životinja fizičkom licu koje je proglašeno odgovornim za prekršaj iz oblasti zaštite dobrobiti životinja (u pravilu, zbog zlostavljanja životinja). Svrha, ali i zakonski uslov njene primjene dosta je specifičan i on ima za cilj sprečavanje učinioca prekršaja da ponovo počini prekršaj, odnosno da na drugi način ugrožava dobrobit životinja. Ova zaštitna mjera može se odnositi na zabranu držanja jedne, više, odnosno svih vrsta životinja, a određuje se učiniocu prekršaja, fizičkom licu u rješenju o prekršaju (u pravilu, uz novčanu kaznu). S druge strane, zakonodavac u istoj odredbi predviđa i drugi oblik ove zaštitne mjere čijom primjenom se oduzima konkretna životinja od učinioca prekršaja - vlasnika ili držaoca životinje koji je proglašen odgovornim za prekršaj iz oblasti zaštite dobrobiti životinja. Cilj oduzimanja konkretne životinje, a samim tim i svrha primijenjene zaštitne mjere jeste sprečavanje učinioca prekršaja da ponovi pre-

zaštite opšte bezbjednosti. Ona se izriče učiniocima određenih krivičnih djela - krivičnih djela koja su povezana sa nasiljem na sportskim priredbama - vidjeti više u: Mitrović, Lj. - Jovašević, D.: *Suzbijanje nasilja navijača na sportskim priredbama u Republici Srbiji*, Zbornik radova sa Četvrte međunarodne konferencije pod nazivom: Sportske nauke i zdravlje, Panevropski univerzitet APEIRON, Banja Luka, 2014. godine.

kršaj, odnosno da na drugi način nastavi da ugrožava dobrobit prije svega te, ali i svih drugih životinja (humanost postupanja prema životinjama kao živom biću). I ova zaštitna mjera je dopunskog karaktera i ona se primjenjuje isključivo uz kaznu (u pravilu), uslovnu osudu, ukor ili vaspitnu mjeru. S obzirom na to, uslov za njenu primjenu jeste da je učinilac prekršaja prethodno proglašen odgovornim za navedeni prekršaj.

Nadležni sud u rješenju o prekršaju određuje, u skladu sa posebnim propisima, postupanje sa oduzetom životinjom, odnosno da li će se oduzeta životinja ili više njih predati nadležnim prihvatilištima za životinje ili zainteresovanoj organizaciji.

Određivanje ove zaštitne mjere je, u pravilu, fakultativno. No, posebnim zakonom kojim se određuju prekršaji koji se odnose na zaštitu i dobrobit životinja može se predvidjeti i obavezno izricanje zaštitne mjere zabrane držanja svih, odnosno pojedinih vrsta životinja, kao i zaštitne mjere oduzimanja životinja.

U pogledu trajanja ove zaštitne mjere treba naglasiti da se mjera zabrane držanja životinja, odnosno njihovo oduzimanje može izreći u trajanju od jedne godine do tri godine, računajući od dana pravnosnažnosti rješenja o prekršaju, s tim da se zaštitna mjera zabrane držanja svih ili pojedinih vrsta životinja prema posebnom propisu kojim se određuju prekršaji koji imaju za cilj zaštitu i dobrobit životinja može izreći i trajno.

Licu kome je pravnosnažnim rješenjem o prekršaju izrečena mjera zabrane držanja životinja, a koje postupi protivno navedenoj zabrani (pa ipak drži životinje čije mu je držanje zabranjeno), izreći će se prekršajna sankcija propisana Zakonom o zaštiti i dobrobiti životinja¹⁶.

ZAKLJUČAK

Prekršaji se definišu kao protivpravna djela koja predstavljaju kršenje javnog poretka ili propisa o ekonomskom i finansijskom poslovanju utvrđena zakonom ili drugim propisom, za koja su određena obilježja, i za koja su propisane sankcije. Prilikom propisivanja prekršaja i prekršajnih sankcija, poštuje se načelo odgovornosti i zakonitosti, prema kome se ističe da nikome ne može biti izrečena prekršajna sankcija ako nije odgovoran za učinjeni prekršaj.

Pravilima prekršajnog postupka omogućava se pravično vođenje prekršajnog postupka, zaštita ljudskih prava, pravilno utvrđivanje činjenica i zakonito odlučivanje o prekršajnoj odgovornosti, tako da niko nevin ne bude kažnjen, a da se učiniocu prekršaja izrekne kazna ili da se prema njemu primijeni neka druga prekršajna sankcija.

Zaštitne mjere su oblik prekršajnih sankcija i mogu se izreći kao jedna ili više njih, a iste se mogu primijeniti uz izrečenu kaznu, uslovnu osudu, ukor ili vaspitnu mjeru. Narочit značaj ovih mjera se ogleda u ostvarivanju specijalne prevencije, odnosno, njenoj konkretizaciji i usmjeravanju ka licu koje je učinilo prekršaj. Ovaj vid prevencije direktno implicira djelovanje na otklanjanje stanja i uslova koji su pogodni za činjenje prekršaja, kao i na jačanje kazneno-pravnog sistema i društvenih vrijednosti.

¹⁶ Službeni glasnik Republike Srpske, br. 111/2008.

LITERATURA:

- Krivični zakon Republike Srbije, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 85/2005; 88/2005 – ispr.; 107/2005 – ispr.; 72/2009; 111/2009; 121/2012; 104/2013; 108/2014 i 94/2016.
- Milivojević-Antoliš, L., *Prekršajno pravo i materijalnopravne odredbe prekršajnog zakona* (Narodne novine, 107/07), Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Hrvatske, Policijska akademija, Zagreb, 2012. godine.
- Mitrović, Lj. – Forca, S.: *Izvršenje prekršajnih sankcija*, Časopis za pravnu teoriju i praksu: Pravo i pravda, Udruženje sudija u Federaciji Bosne i Hercegovine, Godina XI, broj 1, Sarajevo, 2012. godine.
- Mitrović, Lj. - Jovašević, D.: *Suzbijanje nasilja navijača na sportskim priredbama u Republici Srbiji*, Zbornik radova sa Četvrte međunarodne konferencije pod nazivom: Sportske nauke i zdravlje, Panevropski univerzitet APEIRON, Banja Luka, 2014. godine.
- Pravilnik o vozačkoj dozvoli, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 13/2007.
- Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima Republike Srpske, Službeni glasnik Republike Srpske, broj 63/2011.
- Zakon o oružju i municiji, Službeni glasnik Republike Srpske, broj 26/2016.
- Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 6/2006; 75/2006; 44/2007; 84/2009; 48/2010; 18/2013 i 8/2017.
- Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije BiH, broj 63/2014.
- Zakon o prekršajima Republike Srpske, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 63/2014 i 110/2016.
- Zakon o sprečavanju nasilja na sportskim priredbama, Službeni glasnik Republike Srpske, broj 106/2015.
- Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja, Službeni glasnik Republike Srpske, broj 111/2008.
- Zakon o zaštiti od nasilja u porodici, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 102/2012; 108/2013 i 82/2015.

Prof. Ljubinko Mitrović Ph.D

Human Rights Ombudsman of Bosnia and Herzegovina and Associate Professor at the Faculty of Legal Sciences of the Pan-European University APEIRON in Banja Luka, ljubinko.n.mitrovic@apeiron-edu.eu

Jelena Kuprešanin LLM

UNICEF Consultant at the Ministry of Health and Social Welfare of Republika Srpska; jelenakupresanin@yahoo.com

Protective Measures in Misdemeanor Legislations of the Republic of Srpska and Republic of Bosnia and Herzegovina

Abstract: Protective measures (in criminal law referred to as security measures) constitute a special category of misdemeanor sanctions to remedy circumstances or situations which could lead the perpetrator to repeat misdemeanor offences. This special and preventive purpose of these measures is implemented by elimination of states (primarily psychological, such as, for instance drug or alcohol addiction) or conditions (primarily objective ones, for instance, presence at sports events) that favor perpetration of offences.

Law on Misdemeanor Offences of Republika Srpska adopted in 2014 foresees the following protective measures: 1. seizure of items, 2. Prohibition to practice a profession, business activity or duty, 3. Suspension of driver's license, 4. Mandatory alcohol and psychoactive substance addiction treatment, 5. Mandatory psychiatric treatment, 6. ban from attending the certain sports events 7. ban from keeping and seizure of animals.

In addition to the listed protective measures, some pieces of legislation dealing with misdemeanor offences can foresee some additional or other types of protective measures. This paper deals with these protective measures in more detail.

Key words: misdemeanor, misdemeanor sanctions, protective measures, Republika Srpska.